

КАРПАТСЬКИЙ ЄВРОРЕГІОН – ЦЕНТР РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ ТА ІНТЕГРАЦІЇ МОЛОДІ

Єжи РУТ, Богдан МИЦКАН

Жешовський університет (Польща)

Прикарпатський університет імені Василя Стефаника (Україна)

Трансформація політичної системи та суспільно-економічних відносин, яка відбувається більше десяти років в багатьох європейських країнах, особливо в тих, які утворюють карпатський Євро регіон (Польща, Румунія, Словачія, Україна, Угорщина) має керований і, одночасно, стихійний характер. Це призводить до непередбачених наслідків, зокрема, до погіршення добробуту людей, негативного впливу на стиль і якість їхнього життя. Подолання негараздів, обумовлених трансформаційними процесами лежить у площині інтеграції із західними демократіями, які перш за все вимагають зміни ментальності (переорієнтації соціалістичних цінностей на демократичні). В цьому аспекті важлива роль відводиться туризму. На думку багатьох вчених (1,3) туризм ХХІ століття це не тільки найперспективніша галузь світової економіки, а й суспільна площа для спілкування людей, засіб для міжнародного співробітництва молоді, формування її світогляду, світорозуміння взаємозв'язку та взаємозалежності суспільних процесів, зміцнення єдності та згуртованості демократичного руху. В Карпатському Євро регіоні туризм повинен збільшити кількість каналів кроскультурної комунікації, що, безумовно, сприятиме взаємопорозумінню народів, перетворенню ще “закритих” суспільств на більш відкриті, такі, що поступово і добровільно залучатимуться до світового товариства, сприяючи тим самим інтеграції людства на засадах толерантності і гуманізму, і що саме головне – покращенню якості життя у Карпатському Євро регіоні.

Рекреаційний туризм, який виник у кінці 60-х, початку 70-х років ХХ століття на стику рекреації, туризму, краєзнавства, екології, медицини і сьогодні має значно більшу популярність серед населення різних країн ніж фізична культура і рекреація. В цілому, рекреаційно-туристична діяльність може розглядатися як функціональна система по наданню необхідних оздоровчих послуг. Якість цих послуг у кожному конкретному випадку залежить від рекреаційних (географічних, кліматичних, водних, рослинних, фауністичних) і туристичних (історико-культурних, архітектурно-історичних, біосоціальних) ресурсів.

З метою уникнення негативного впливу (психоемоційні стреси, імуннодіфіцитні стани тощо) технології життя в умовах переходу більшості країн до інформаційного суспільства виникає нагальна потреба комплексного впливу на організм людини раціонально підбраної рухової активності і різноманітних рекреаційно-туристичних ресурсів [3,4].

В західних країнах, де загальний рівень життя є високий, значна кількість населення проводить дозвілля в царині рекреаційного туризму. Так в Німеччині він охоплює 69%, в Франції – 68%, Великобританії – 65% населення. На жаль в країнах середньої і східної Європи показники є значно нижчими (Росія і Словачія – 8%, Болгарія – 10%, Литва, Польща – 12%, Україна – 6%). При цьому спостерігається стійка тенденція щодо зростання популярності рекреаційного туризму [4]. Отже, є всі підстави вважати, що в найближчому майбутньому активний туризм стане найпоширенішим способом проведення вихідних, канікул та відпусток, ведення здорового способу життя і пізнання світу у його розмаїтті.

Карпатський Єврорегіон зі своїм помірним кліматом, екологічно чистим повітрям, має достатню кількість фітонцидів та негативних аероіонів, мінеральними джерелами, фауною і флорою, рельєфом та унікальними етнографічними особливостями має невичерпний рекреаційно-туристичний потенціал, який може задовільнити будь-які потреби щодо відпочинку, оздоровлення тощо.

Безперечним є те, що будь-які плани на перспективу мають базуватися на оцінці досягнутого рівня освоєння регіону, яка не може бути відірваною від соціально-економічного контексту. Така оцінка буде настільки об'єктивною, наскільки комплексним буде підхід до її здійснення. А це означає, що треба враховувати:

- економічну безпеку рекреаційно-туристичного освоєння території. Оскільки виникає думка, що рекреація є досить екологічно чистою сферою діяльності, то завжди існує спокуса масштабності та гігантоманії. Результат – реальна загроза довкіллю;
- соціальну необхідність, тобто відповідність наявної бази реальним потребам в рекреаційних послугах. В силу здебільшого економічних причин сьогодні обсяг потреб перевищує величину попиту на ці послуги. Очевидно, що в процесі економічного розвитку і стабілізації цей розрив поступово зменшуватиметься, а тому синхронно з такою тенденцією має нарощуватись місткість рекреаційно-туристичних об'єктів;
- економічну доцільність. Якщо ми говоримо про рекреаційний туризм як перспективнішу галузь Карпатського Єврорегіону, то цілком зрозуміло те, що вона повинна бути для нього економічно збитковою та соціально шкідливою.
- Про те, необхідно пам'ятати, що абсолютизація економічних інтересів може привести до такого рівня рекреаційно-туристичної експансії, яка буде суперечити вимогам безпеки та соціальної доцільності.

В Карпатському Єврорегіоні функціонує немалий рекреаційно-туристичний фонд, який, на вашу думку, в цілому відповідає сьогоdnішнім реальним потребам.

Дивно, але сьогодні Карпатський регіон є індустріально-аграрним, що породжує економічну кризу, вихід з якої в першу чергу пов'язується з її корінною структурною перебудовою економіки. В цьому контексті рекреаційно-туристична індустрія в Карпатському Єврорегіоні повинна стати однією з профілюючих галузей економічного комплексу, але не домінуючою за рахунок штучного гальмування інших галузей, що також мають тут перспективу. Адже трансформація господарства регіону в індустріальний комплекс рекреаційно-туристичної орієнтації є досить вразлива щодо економічних і соціальних подій.

Обсяг Карпатського Єврорегіону має всі умови і неповторний шанс представити свої туристичні можливості саме завдяки рекреаційному туризму. Це, однак, вимагає налагодженої взаємодії ряду країн, що входять до складу Карпатського Єврорегіону, вибору відповідних засобів економічної підтримки [4].

У процесі формування демократії в постсоціалістичному Європейському просторі, особливе актуальне значення відіграє виховання нового громадянина, людини нової формації. Завдання споконвіку не просте, яке передбачає в своїй основі використання багатофакторних впливів серед яких найефективнішими є економічні чинники виховання людини, в числі яких туризм та екскурсійна робота займають першорядне чи не найперше місце. Так королем Великої Британії понад 100 років тому назад був підписаний указ, який регламентував економічно вигідні умови студентам подорожувати по країні. Заслугове на увагу досвід Чехії та Словаччини про запровадження так званих „шкіл на природі”. В цьому аспекті розвиток незалежної України підвів новостворену туристичну галузь до

необхідності прийняття Державної програми розвитку туризму в Україні до 2010 року, яка в числі своїх основних завдань і заходів передбачає впровадження державної протекціоністської політики щодо організації рекреаційно-туристичної роботи серед молоді.

В період трансформації державного устрою суспільства і переходу на ринкові відносини без протекціоністської політики щодо молодіжного туризму, досягнути позитивного ефекту є крайнє важливо.

Спробуємо проаналізувати – чим саме має бути наповнене поняття державної протекціоністської політики.

По-перше, стратегічною основою має стати створення механізму економічної зацікавленості займатися проблематикою молодіжного туризму – організаціям і підприємствам з різними формами власності. В числі дієвих факторів може бути пільгова система оподаткування, враховуючи те, що підготовка якісного турпродукту для молоді є набагато складнішою і відповідальнішою за всі інші.

По-друге, необхідне впровадження професійного відбору на право займатися таким видом діяльності, як молодіжний туризм (ліцензування – це не міра бюрократичної заорганізованості, а перевірка професійних можливостей).

По-третє, впровадження спеціальної цінової політики на послуги для дітей та молоді.

По-четверте, створення умов для сімейного туризму та туристично-екскурсійного обслуговування дітей і молоді із числа малозабезпечених сімей, дітей-сиріт та інвалідів.

Необхідно більш ефективно використовувати існуючі туристичні бази, Дані осередки (бази) повинні дотримуватись не тільки встановлених вимог в плані побутово-нічліжному чи рекреаційно-спортивному, але, в тій же мірі, задовольняти потреби творчі й аматорські, в сфері культури, освіти, суспільних справ, оздоровчих, інтеграційних та ін.

Євросоюзні центри допомоги – особливо ряду країн Карпатського Єврорегіону – на прикордонних обширах повинні бути націлені, в повній мірі, на рекреаційний туризм в широкому розумінні, а разом з тим, на молодіжну інтеграцію. Зміни в суспільстві не можуть обмежувати молодим людям доступ до матеріальних і духовних благ. Необхідно шукати засоби, які роблять можливою реалізацію відомих у світі цінностей, гарантують доступ до науки, охорони здоров'я, праці й відпочинку [2, 4].

В сучасних умовах оптимальною могла б бути ініціатива – про котру вперше заявлямо в даній статті – організація в межах Єврорегіону щорічних студентських інтеграційних таборів, наприклад, під гаслом: “Початок академічного туристичного року університетів Карпатського Єврорегіону” Цього роду інтеграційні зустрічі були б досконалою платформою для навчання, формування бажаних зразків поведінки в природному середовищі, доброзичливих контактів, поширення толерантності у відносинах, при одночасному узгодженні загально визнаних (універсальних) норм цінностей. При цьому досягаються швидкі й позитивні зміни в ментальності без якої інтеграція є неможливою. Попри ту “єдність в множині” молодь зможе будувати суспільство майбутньої об'єднаної Європи.

Ці міркування призводять до висновку, що якби наша пропозиція знайшла підтримку, незабаром це призвело б до того, що Карпатський Єврорегіон – завдяки широким потенціальним рекреаційно-туристичним можливостям, які можна запропонувати молоді – міг би стати Європейським Центром Інтеграції з використанням осередків рекреаційно-туристичної політики.

Література:

1. Горський С.В. Туризм за умов глобалізації // Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали II-ої Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Знання України, 2002. – С.156-158.
2. Зінченко В.А. Актуальні проблеми розвитку дитячого і молодіжного туризму // Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали II-ої Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Знання України, 2002. – С.234-236.
3. Мухоман Б.М. Туризм – аеробні можливості організму і здоров'я // Джерела. – 1999. – №3. – С.52-57.
4. Ziel J.: Turysryka aktywna w Euroregionie Karpackim. Monografia turystyczna. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszow, 2002.

THE CARPATHIAN EUROREGION IS THE CENTRE OF RECREATIONAL TOURISM AND INTEGRATION OF YOUNG GENERATION

Yezsy ROOT, Bogdan MYTSKAN

Warsaw University, Poland. Precarpathion University named after Stephanyk, Ukraine

The question connected with the period of passing of negative phenomena in postsocialism is discussed here. That demands close integration with western democracy. Thus tourism plays an important role in Carpathian Euroregion.

СПОРТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЇ ТА НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ В УКРАЇНІ ТА РОСІЇ

Левченко, Мар'яна РОМАНЕНКО, Володимир КУДІНЕНКО,
Анатолій РОВНИЙ

Харківська державна академія фізичної культури

60-70-ті роки ХХ століття надали значний поштовх розвитку олімпійського і масового і рекреаційного спорту, оздоровчої фізичної культури, а разом з ними – спортивної індустрії спорту та туризму. Не дивлячись на меншу, ніж в галузях важкої індустрії, ХХХ технологію, диверсифікацію і більш обмежену номенклатуру виробництва, спортивні товари і послуги впевнено входять до списку провідних компаній світу. А 14 спеціалізованих центрів імперії “Найк” демонструють вже у 90-ті роки передові рубежі ХХІ сторіччя у сферах технології, інформаційного забезпечення, управлінських та маркетингових рішень. Не виключено, що в цей час революційні прориви в новий вік з точки зору технології, стратегічного планування інших гігантів спортивної індустрії Заходу та Америки: “Адідас”, “Самсунг”, “Спідо” та інших.